

3- казус

Корхона ҳисобот йилида 32 000 минг сўмлик маҳсулот сотди.

Сотилган маҳсулотларнинг таннари 12 000 минг сўми, маҳсулотларни сотиш харажатлари 3 400 минг сўми ташкил қилган.

Корхонада ҳисобот йилида бошқариш бўйича жорий харажатлар 2 400 минг сўми ташкил қилган.

Ушбу йилда корхона мулкни ижарага беришдан 4 200 минг сўм суммада даромад олди. Мулкни ижарага бериш билан боғлиқ харажатлар (амортизация ажратмалари, хизмат кўрсатувчи ходимларнинг иш ҳақи ва ижтимоий солиқнинг тегишли улуши) 3 200 минг сўми ташкил қилган.

2880 минг сўм суммада айланмадан солиқ ҳисобланган.

Ҳисобот йилининг 1 январь ҳолатига кўра корхона тақсимланмаган фойдага эга бўлмаган.

Торширик:

1. Корхонанинг солиқ тўлагунга қадар даромад (фойда)сини аниқланг;
2. Корхона томонидан тўланадиган айланмадан солиқ суммасини аниқланг;
3. Корхонанинг ҳисобот давридаги молиявий натижасини ҳисобланг;
4. Қуйидаги амалларни акс эттиринг:

	Хўжалик операцияларининг мазмуни	Сумма, минг сўм	21-сон БҲМС бўйича ҳисобварақлар корреспонденцияси	
			дебет	кредит
	Маҳсулотларни сотиш акс эттирилди			
	Сотилган маҳсулотнинг таннари ҳисобдан чиқарилди			

	Сотиш харажатлари ҳисобдан чиқарилди			
	Айланмадан солиқ ҳисобланди			
	Ҳисобот даврининг охирида молиявий натижа аниқланди			
	Ҳисобот даврининг соф фойдаси (зарари) ҳисобдан чиқарилди			

Жавоб

(1) Корхонанинг солиқ тўлагунга қадар даромад (фойда)си **15 200 минг сўмни** ($32000+4200-12000-2400-3200-3400$) ташкил қилади.

(2) Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг 467-моддасида белгиланган солиқ ставкаларига асосан корхона томонидан тўланадиган айланмадан солиқ фоизи **4%** деб олиниб, **1 448 минг сўмни** ($(32000+4200)*4\%$) ташкил қилади.

Маълумот учун: Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг 304-моддасида солиқ солишида ҳисобга олинмайдиган даромадлар келтириб ўтилган.

Қуйидагилар даромад сифатида ҳисобга олинмайди:

1) устав фондига (устав капиталига) қўшилган ҳисса тарзида олинган маблағлар;

2) акцияларни (улушларни) жойлаштириш нархининг уларнинг номинал қийматидан (дастлабки миқдоридан) ортиқча суммаси;

3) иштирокчилар таркибидан чиқиш (чиқиб кетиш) чоғида устав фондига (устав капиталига) қўшилган ҳисса доирасида олинган ёки иштирокчининг улуши миқдорини камайтириш, шунингдек тугатилаётган юридик шахснинг мол-мулкни иштирокчилар ўртасида тақсимлаш чоғида олинган маблағлар;

4) оддий ширкат шартномаси бўйича биргаликдаги фаолиятни амалга ошириш учун бирлаштириладиган маблағлар;

5) оддий ширкат шартномаси бўйича шерикнинг (иштирокчининг) шартнома шериклари (иштирокчилари) умумий мулкдаги улуши қайтарилган ёки бундай мол-мулк бўлинган тақдирда, ушбу шерик (иштирокчи томонидан) қўшилган ҳисса миқдоридан олинган маблағлар;

6) реализация қилинадиган товарлар (хизматлар) учун олдиндан тўлов (бўнак) тарзида бошқа шахслардан олинган маблағлар;

7) қонун ҳужжатларига мувофиқ ушбу мажбуриятларнинг таъминоти сифатида гаров ёки закат тарзида олинган маблағлар, уларга бўлган мулк ҳуқуқи бошқа шахсга ўтган пайтга қадар;

8) Ўзбекистон Республикаси Президентининг ёки Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари асосида, шунингдек Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларига мувофиқ текинга олинган мол-мулк ва хизматлар;

9) ушбу Кодекснинг 48-моддасида назарда тутилган талаблар бажарилиши шартли билан олинган грантлар, инсонпарварлик ёрдами ва мақсадли тушумлар;

10) суғурта шартномалари бўйича суғурта товони (суғурта суммаси) тарзида олинган маблағлар;

11) воситачига ёки бошқа ишончли вакилга воситачилик, топшириқ шартномаси ёки воситачилик хизматлари кўрсатишга доир бошқа шартнома бўйича мажбуриятларни бажариши муносабати билан, шунингдек воситачи ёки бошқа ишончли вакил томонидан комитент ёхуд бошқа ишонч билдирувчи учун амалга оширилган харажатларнинг ўрнини қоплаш ҳисобидан келиб тушган мол-мулк (пул мукофоти бундан мустасно). Бундай харажатлар, агар тузилган шартномалар шартларида бу харажатларнинг ўрнини қоплаш назарда тутилган бўлса, воситачидан ёки ишончли вакилдан чегириб ташланмайди;

12) молиявий ижара (лизинг) объектининг қиймати ўрнини ижарага берувчи (лизинг берувчи) томонидан олинган ижара (лизинг) тўловининг қисми тарзида қоплаш;

13) мол-мулк ижарасига доир шартнома бўйича олинган мол-мулк, бундан молиявий ижара (лизинг) мустасно;

14) телекоммуникация тармоқларидаги тезкор-қидирув тадбирлари тизимининг текин олинган техник воситалари, шунингдек улардан фойдаланиши ва уларга хизмат кўрсатиши бўйича хизматлар;

15) инвестор ва давлат мулкани бошқариш бўйича ваколатли давлат органи ўртасида тузилган шартномага биноан инвестиция мажбуриятлари сифатида киритиладиган мол-мулк;

16) кредит ёки қарз шартномалари бўйича маблағлар ёки бошқа мол-мулк (мблағ жалб қилишни расмийлаштириш усулидан қатъи назар, бошқа шундай маблағлар ёки бошқа мол-мулк, шу жумладан қарз қимматли қозғозлар), шунингдек бундай жалб қилинган маблағларни тўлаш ҳисобидан маблағлар ёки бошқа мол-мулк;

17) концессия битими бўйича қонун ҳужжатларига мувофиқ олинган мол-мулк;

18) давлат муассасалари томонидан барча даражалардаги ижро этувчи ҳокимият органларининг қарорига кўра олинган мол-мулк;

19) Ўзбекистон Республикасининг давлат облигациялари ва давлатнинг бошқа қимматли қозғозлари бўйича олинган даромадлар, шунингдек Ўзбекистон Республикаси томонидан ва Ўзбекистон Республикаси юридик шахслари томонидан чиқарилган халқаро облигациялар бўйича даромадлар;

20) солиқ тўғрисидаги қонун ҳужжатларига мувофиқ ҳисобдан чиқарилган пеняларнинг ва жарималарнинг суммаси.

(3) Корхонанинг ҳисобот давридаги соф фойдаси **13 752 минг сўм** (15200 - 1448).

(4) Мазкур казуснинг 4-топшириғига асосан қуйидагича амаллар бажарилди:

	Хўжалик операцияларининг мазмун	Сумма, минг сўм	21-сон БҲМС бўйича ҳисобварақлар корреспонденцияси	
			дебет	кредит
1	Маҳсулотларни сотиш акс эттирилди	32 000	4010 5110	9020 4010
2	Сотилган маҳсулотнинг таннари ҳисобдан чиқарилди	12 000	9120 2910	2910 6010
3	Сотиш харажатлари ҳисобдан чиқарилди	3 400	9410 6990	6990 6010
4	Бошқариш бўйича жорий харажатлар	2 400	9420 9420	6710 6510
5	Мулкни ижарага беришдан 4 200 минг сўм суммада даромад олди	4 200	4820 5110	9030 4820
6	Мулкни ижарага бериш билан боғлиқ харажатлар амортизация ажратмалари хизмат кўрсатувчи ходимларнинг иш ҳақи ижтимоий солиқнинг тегишли улуши	3 200	9420 9420 9420	0220 6710 6510
7	<u>Айланмадан солиқ ҳисобланди:</u> Сотилган маҳсулотдан Ижара тушумидан	1 280 168	6410	9810
8	Ҳисобот даврining охирида молиявий натижа аниқланди	32 000 4 200	9020 9030	9910 9910

	Сотилган маҳсулот ижара даромади	12 000	9910	9120
	таннархи ҳисобдан чиқарилди сотиш	3 400	9910	9410
	харажатлари бошқариш харажатлари	2 400	9910	9420
	ижара билан боғлиқ харажатлар	3 200	9910	9420
	солиқ харажатлари (айланмадан ва ижара)	1 448	9910	9810
9	Ҳисобот даврининг соф фойдаси (зарари) ҳисобдан чиқарилди	13 752	9910	8710